

1. BÖLÜM: ULUSAL HAYAT BOYU ÖĞRENİM STRATEJİLERİNİN SUNUMU

1.1. MEVCUT DURUM

1.1.1 2006 yılı itibarıyla ülkenizde bir hayat boyu öğrenim stratejisi oluşturulmuş mudur, eğer oluşturulmadıysa bunun için nasıl bir programınız (zamanlama açısından) vardır.?

10/12/2003 tarihli 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinin kalkınma planlarını, programlarını, ilgili mevzuatı ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak; stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak; performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik planlarını hazırlamaları öngörülmüştür.

Bu çerçevede **Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı**ncaya yayımlanan **2006/55 sayılı Genelge** ile stratejik planlamaya ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Önümüzdeki yıllar için yol haritası niteliğinde olacak MEB **stratejik planı** ile; planlı hizmet üretme, belirlenen politikaları somut iş programlarına ve bütçelere dayandırma, uygulama ve etkili bir şekilde izleme amaçlanmaktadır. Bu itibarla, Türk eğitim sistemini düzenleyen mevzuatın yanında, eğitim sistemi için referans bir politika belgesi niteliği teşkil edecek **“MEB Stratejik Planı”** metninin hazırlanmasına 2007 yılı başı itibarıyla başlanmıştır.

Diğer taraftan, **“Hayat Boyu Öğrenim Politika Belgesi”** hazırlık çalışmaları ise **Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)**¹ kapsamında, 2004-2006 yılları arasında sosyal ortaklarla ilgili kurum ve kuruluşların katkısıyla yapılmış, **Politika Belgesi** 2006 yılı Eylül ayında tamamlanmıştır. Politika Belgesi bir anlamda hayat boyu öğrenim stratejisi oluşturmaya zemin hazırlamış ve **Hayat Boyu Öğrenim Strateji Belgesi** taslak olarak oluşturulmuştur.

1.1.2 Stratejide yapmayı planladığınız düzenlemeler, tamamlamalar ve değişiklikler.

Taslak Strateji Belgesinin, kapsadığı konuların MEB ve sosyal ortaklar tarafından tekrar değerlendirilmesi ve tam bir uyum sağlanması için üzerinde çalışılmalar devam etmektedir. Belgenin 2007 yılı içinde taraflarca onaylanarak uygulamaya konulması planlanmıştır.

1.1.3 Stratejinizin oluşturulmasında karşılaştığınız engeller/güçlükler.

Hayat Boyu Öğrenim Strateji Belgesi'nin hazırlanmasında, hayat boyu öğrenim kavramının toplumun farklı kesimleri tarafından değişik şekillerde algılanması, ölçütlerin sınırlı kalması, sertifika sisteminde bazı ortak standartların tam olarak oluşturulamamış olması ve bazı sertifikaların uluslararası geçerliliğinin olmaması gibi nedenlerden dolayı zorluklarla karşılaşmıştır. Ancak, **Meslekî Yeterlilikler Kurumu Kanununun**² kabul edilerek kurumun oluşturulması, hem politika önerilerinde hem de stratejilerin geliştirilmesinde rahatlatıcı olmuştur.

1.2 KAPSAM, TUTARLILIK VE UYGUNLUK:

1.2.1 Stratejinin kapsadığı eğitim sistemleri ve düzeyleri

Strateji; örgün eğitim, yaygın eğitim ve plansız öğrenim (informal learning) sistemlerini tüm düzeyleri ile ele almaktadır.

1.2.2 Eğitim ve öğretim sistemlerinin verimlilik ve eşitliliğinin artırılması da düşünüldüğünde, stratejinin ele aldığı (çözülmesi amaçlanan) problemler ve bu problemlerin nasıl belirlendiği (açık ifadelerle)

¹ 04.07.2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında imzalanan ve Bakanlığımız Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı koordinesinde yürütülen **“Türkiye’de Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi”nin (MEGEP)** amacı; özel sektörün talepleri ve katılımı doğrultusunda Türkiye’deki meslekî eğitim ve öğretim etkinliklerini ve kalitesini artırarak uygun reformlarla desteklenen, kabul edilmiş meslek standartlarına dayalı her seviyeden katılım ve ilerlemeye uygun bir **Ulusal Meslekî Eğitim Sistemi** oluşturulmasını sağlamaktır. Proje **30.09.2007** tarihinde sona erecektir. Bu projenin önemli bileşenlerinden biri de **hayat boyu öğrenime yönelik politika belgesinin** oluşturulmasıdır.

² Meslekî Yeterlilikler Kurumu Kurulmasına İlişkin 5544 sayılı Kanun 21.09.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye’de hayat boyu öğrenim stratejilerinin geliştirilmesine yönelik **Taslak Strateji Belgesi**’nin hazırlanmasında ilgili kurum/kuruluşlarla yapılan görüşmeler ve uygulanan anketlerin analizi sonucunda tespit edilen sorun alanları şunlardır:

- Tutarlı ve kapsamlı bir hayat boyu öğrenim sisteminin altyapısı ve finansmanının çağdaş normlara göre yapılandırılması,
- İzleme ve karar almaya yönelik verilerin toplanması ve kullanılması,
- Kurumlara yetki devri,
- Sivil toplum örgütleriyle iş birliği,
- Özel sektörle işbirliği,
- Bilgilendirme, danışmanlık ve rehberlik-yönlendirme hizmetleri,
- Personel kapasitesinin geliştirilmesi,
- Kırsal kesimlerde hayat boyu öğrenimin yaygınlaştırılması,
- Uluslararası iş birliği,
- Kalite güvencesi ve akreditasyon,
- Bilgilendirme ve farkındalık oluşturma,
- Mesleki ve teknik eğitimin kalitesi ve cazibesi,
- Özel eğitime verilen önem,
- Okula devamsızlık oranları,
- Okul öncesi eğitimde okullaşma oranları.³

1.2.3 Bu problemlerin ışığında strateji kapsamında geliştirilen faaliyet ve politika öncelikleri.

Bu kapsamda geliştirilen faaliyet⁴ ve politika öncelikleri:

- Yetişkinlere yönelik okuma yazma ve temel eğitim faaliyetlerinin artırılması,
- Kırsal kesime yönelik hayat boyu öğrenim programlarının geliştirilmesi,
- Kapsamlı temel beceriler ve anahtar yeterlilikler sisteminin geliştirilmesi,
- Beceri seviyelerinin standartlaştırılması, belgelendirilmesi ve ulusal/uluslararası düzeylerde geçerliliğinin sağlanması,
- Sivil toplum kuruluşlarının hayat boyu öğrenimin tasarlanması ve yürütülmesine dâhil edilmesi ve desteklenmesi,
- Mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi ve cazibesinin artırılması,
- İşletmelerde sunulan eğitim imkânlarının geliştirilmesi,
- Özel sektörün eğitimin her alanında faaliyet göstermesini teşvik edecek düzenlemeler yapılması,
- Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında yeniden yapılanmaya gidilmesi, kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, taşra teşkilatlarına ve eğitim kurumlarına yetki ve sorumluluk devrinin sağlanması,
- Uygulayıcıların kapsamlı ve sürekli eğitimden geçirilmesi; bilişim teknolojisi sınıflarının etkin kullanımı için formatör öğretmenlerin yetiştirilmesi; yeni müfredatın daha etkin uygulanmasına ilişkin öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri verilmesi,
- Bilgilendirme, farkındalık oluşturma kampanyalarının yaygınlaştırılması ve medya desteği,
- Rehberlik ve yönlendirmenin okul öncesi eğitim kurumlarını da içine alacak şekilde yaygınlaştırılması,
- Okul öncesi eğitimin niteliğinin artırılmasına yönelik, ailelerin ve toplumun aktif katılımını sağlayacak etkili programların uygulanması,

³ Yaşanan gelişmelere rağmen okul öncesi eğitiminde okullaşma oranları, söz konusu eğitimin zorunlu eğitim kapsamında olmaması ve ailelerin bu eğitimin önemine ilişkin farkındalıklarının düşük olması gibi nedenlerle, AB ve OECD ülkeleri ortalamalarının altında kalmaktadır.

⁴ İlgili faaliyetler 1.3.2, 1.3.3., 1.3.4, 1.3.5, 1.3.6, 1.4.1, 1.4.2 , 2.2, 2.3., 2.4. bölümler altına ayrıntılı olarak verilmiştir.

- Okula gidemeyen çocukların okula kazandırılması için her türlü tedbirin alınması,
- İlköğretimde okul terklerinin azaltılması için başta kırsal kesime ve kız çocuklarına yönelik olmak üzere gerekli tedbirlerin alınması ve ortaöğretime geçiş oranlarının yükseltilmesi,
- Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkartılmasına ilişkin çalışmaların sürdürülmesi,
- Tüm eğitim kademelerinde okullaşma oranının artırılmasına ilişkin tedbirlerin artırılması,
- Özel eğitim ihtiyacı olan çocukların eğitimi için uygun alt yapının hazırlanması,
- Eğitimde kalitenin artırılması amacıyla, yenilikçiliği ve araştırıcılığı esas alan müfredat yenileme çalışmalarının sürdürülmesi, öğrencilerin bilimsel araştırmaya ve girişimciliğe teşvik edilmesi,
- Toplumda hayat boyu öğrenim anlayışının benimsenmesi amacıyla e-öğrenme dahil, yaygın eğitim imkânlarının geliştirilmesi,
- Yükseköğretime giriş sisteminin; öğrencileri programlar hakkında yeterli düzeyde bilgilendiren, ilgi ve yeteneklerini ortaöğretim boyunca çok yönlü bir süreçle değerlendiren, okul başarısına dayalı ve müfredatla uyumlu bir yapıya kavuşturulması,
- Kaliteli eğitim imkânlarının yaygınlaştırılması amacıyla eğitim kurumlarında kalite güvence sisteminin kurulması, performans ölçümüne dayalı bir modelin geliştirilmesidir.

1.3 TEMEL POLİTİK ÖNLEMLER

1.3.1 Stratejide yer alan temel politik önlemler ve bunların birbiriyle uyumu

- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Plânlama Müsteşarlığı tarafından hazırlanan **9. Kalkınma Planı'nın⁵ (2007-2013) 583. maddesinde** eğitim sisteminin insan kaynaklarının geliştirilmesini desteklemek üzere, hayat boyu öğrenim yaklaşımıyla ve bütüncül olarak ele alınacağı; sistemin etkinliği, erişilebilirliği ve fırsat eşitliğine dayalı yapısının güçlendirileceği hususları yer almaktadır. Plan ayrıca, iş gücünün beceri ve yeterliliğini geliştirerek istihdam edilebilirliğin artırılmasını amaçlayan aktif iş gücü politikalarını; iş gücü yetiştirme, mesleki eğitim ve iş gücü uyum programlarını; mesleğe yöneltme, mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin sunulmasını; iş arama stratejilerinin geliştirilmesini; işsizler, özürülüler, kadınlar ve gençler gibi dezavantajlı grupların iş bulmasını; girişimcilik eğitimlerini ve istihdam garantili eğitim programlarını da kapsamaktadır. **Planın 354. maddesine** göre **2012-2013** yıllarında okullaşma oranlarının, okul öncesinde % 50; ilköğretim ve ortaöğretimde % 100 olması hedeflenmektedir.
- **5544 sayılı Meslekî Yeterlilikler Kurumu Kanunu⁶ TBMM** tarafından kabul edilmiş olup kurumsallaşma aşaması başlamıştır. Kanunun amacı; ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek için gerekli **ulusal mesleki yeterlilikler sistemini⁷** kurmak ve işletmek üzere **Meslekî Yeterlilik Kurumunun** kurulması, çalışma usûl ve esaslarının belirlenmesi ile **ulusal yeterlilikler çerçevesiyle** ilgili hususların düzenlenmesini sağlamaktır.

Ulusal Mesleki Yeterlilikler Sistemi (UMYS); ulusal iş piyasasının işleyişinin ve uluslararası işçi hareketliliğinin, ulusal meslek standartlarına dayanan yeterliliklerin geliştirilmesi ve uygulanması, Türkiye'deki mesleki eğitim ve öğretimin kalitesinin geliştirilmesi amacıyla oluşturulacaktır.

Ulusal Mesleki Yeterlilikler Sisteminin ana hedefleri:

⁵ Bknz. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/ix/9kalkinmaplani.pdf>

⁶ Bknz. **Dipnot 2.**

⁷ Bu kapsamda oluşturulması planlanan **Ulusal Mesleki Yeterlilikler Sistemi (UMYS)** söz konusu Kanun'da şu şekilde tanımlanmaktadır: "Teknik ve meslekî eğitim standartlarının ve bu standartları temel alan yeterliliklerin geliştirilmesi, uygulanması ve bunlara ilişkin yetkilendirme, denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin kural ve faaliyetler" [5544 sayılı Kanun, Madde 2ç].

- Sertifika ve diplomaların Avrupa Birliği ülkeleri ile karşılıklı olarak tanınmasının kolaylaştırılması,
- Ağırlıklı olarak piyasa-yönelimli bir yeterlilik sisteminin geliştirilmesi,
- Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin basit ve kapsamlı olmasının temin edilmesi,
- Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin düzeyleri ve içeriğinin standartlaştırılması,
- Mesleki yeterliliklerin değerlendirilmesinde geçerlilik, güvenilirlik ve şeffaflığın sağlanması,
- İlerleme yollarının daha kolay ve açık hale getirilmesi ve kariyer hareketliliğinin artırılması,
- Tüm mesleklerdeki önceki öğrenmelerin/mevcut yetkinliğin tanınmasının geliştirilmesidir.

Bu hedeflerin bir kısmına ise **Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi**⁸ ile ulaşılabacaktır.

Ulusal Mesleki Yeterlilikler Sistemi;

- Mesleki yeterlilikler arasındaki ilişkileri gösterecek,
- Örgün ve yaygın mesleki eğitim ve öğretim arasındaki ilişkileri açıklığa kavuşturacak,
- Yeterlilikler ya da öğretim programları arasında ilerleme yollarının kurulmasını sağlayacak,
- Türkiye'deki mesleki yeterlilikler ve diğer ülkelerdeki benzer yeterlilikler arasındaki ilişkiler ile ilgili ayrıntılı hususların saptanması için bir temel sağlayacaktır.

Meslekî Yeterlilik Kurumu tarafından kabul edilecek tüm yeterlilikler **Ulusal Yeterlilikler Çerçevesinin** bir parçası olacaktır.

Eğitim kalitesinin yükseltilmesi amacıyla MEGEP Projesi çerçevesinde **mesleki ve teknik eğitim standartları, öğretim programları** ve ilgili eğitim materyalleri olan eğitim modülleri MEB'in örgün mesleki eğitim kurumlarında önce pilot olarak, ardından Türkiye çapında yaygınlaştırılarak uygulamaya konulmuştur. Bu, **Mesleki Yeterlilik Kurumunun** belirleyeceği meslek standartlarına dayalı ve modüler yaklaşıma uygun bir eğitim sistemine geçiş için önemli bir adım olmuştur. MEGEP çerçevesindeki pilot uygulamaların bu sürece ışık tutması ve geliştirilerek UMYS'nin temelini teşkil etmesi beklenmektedir.

- MEB Bilişim ve İletişim Teknolojileri kullanımının hem öğretmen, hem de öğrenciler için eğitim ve öğretim sistemlerine entegre edilmesine yönelik stratejileri özetleyen bir **politika belgesini** benimsemiştir. Bu politika belgesinde MEB'in okullara sürekli olarak en ileri bilgi ve iletişim teknolojilerini sağlayacağı belirtilmektedir. Ulusal düzeyde öğrencilerin değerlendirilmesi, personel tayini ve bunlar gibi diğer işlemlerin çoğunda tam anlamıyla bilgisayar sistemine geçilmiştir. 26/02/2007 tarihi itibarıyla Bakanlığımız okul ve kurumlarına yerli, yabancı kaynaklar ve çeşitli özel kuruluşların katkıları ile toplam **20.832** Bilişim ve İletişim Teknolojileri sınıfı kurulmuştur. MEB, Bilişim ve İletişim Teknolojileri Politika Belgesinde okullardaki Bilişim ve İletişim Teknolojileri imkânlarının, özellikle okul saatleri dışında, tatiller ve hafta sonlarında halka açık olması gerektiği belirtilmektedir.

1.3.2. AB düzeyinde belirlenen referans ölçütlere (benchmarks) ulaşmak üzere alınan tedbirler (bu alandaki ulusal hedefleriniz de dâhil olmak üzere)

⁸Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ) 5544 sayılı Kanun'da aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır: "Avrupa Birliği tarafından benimsenen yeterlilik esasları ile uyumlu olacak şekilde tasarlanan ve ilk, orta ve yüksek öğretim dahil, tüm teknik ve meslekî eğitim/öğretim programları ile örgün, yaygın ve ilgili kurumların iznine dayalı programlarla kazandırılan yeterlilik esasları" [Madde 2d].

- Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında bina, tesis, araç-gereç ve personelden azami ölçüde yararlanılarak daha çok kişiye eğitim verilmesi amacıyla “**Tam Gün Tam Yıl Eğitim**” uygulaması yapılmaktadır. Böylece okulların hafta sonu yarıyıl ve yaz tatili de dâhil olmak üzere 07.00-24.00 saatleri arasında açık bulunmalarına imkân verilmiştir.
- **Öğrenme Merkezleri Projesi**⁹ kapsamında açılan öğrenme merkezleri Açık İlköğretim Okulları ve Açık Öğretim Liselerinin öğrencileri için öğrenim imkânlarını kolaylaştırmakta ve eğitim materyali sağlamaktadır. Öğrenme Merkezleri açık öğretim öğrencilerine ve toplumun diğer kesimlerine, hem bilgi kaynağı merkezleri olarak, hem de İnternet kafe, dersane, öğrenci destek hizmetleri ya da öğrenci danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin sağlandığı bir merkez olarak hizmet sunmaktadır.
- Herkes için hayat boyu öğrenimde, kırsal kesimde ve kentlerin göç almış kenar semtlerinde yaşayan vatandaşlara yönelik olarak yaygın eğitim hizmetleri yoğun bir şekilde sunulmaktadır. Ülkemizde bu alanda verilecek hizmetlerin başında okuma-yazma ve tamamlama kursları gelmektedir. Bu kurslara devam edenlere istihdam kolaylığı sağlayan gelir getirici beceri ve meslek kursları verilerek, aile ve ülke ekonomilerine katkıları sağlanmaktadır.
- **3308 Sayılı Kanun'un (29 Haziran 2001 tarih ve 4702 sayılı Kanun'un 19 uncu maddesi ile değişiklik)** 35 inci maddesi ile lise mezunlarına verilen bir hak olan **telafi eğitimi** ile lise mezunları, ikinci bir meslek lisesi diploması almaya hak kazanmaktadırlar. Kanunu'nun 35 inci maddesinde şu hüküm bulunmaktadır: “**Kapsamı, şartları ve süresi Bakanlıkça belirlenecek telafi eğitimine katılan ve bu eğitim sonunda yapılacak sınavlarda başarılı olan kalfa, usta ve genel lise mezunlarına, bitirdikleri meslek alanının diploması verilir.**”
- 1986 yılında çıkarılan **3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu** çerçevesinde Bakanlığımız ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla yapılan iş birliği sonucu bir meslek kazanmak veya mesleğinde ilerlemek isteyen personele yönelik olarak **geliştirme ve uyum kursları** düzenlenmektedir. Bu çerçevede hâlen birçok iş yeri ve kuruluşla yapılan protokoller kapsamında çalışmalar devam etmektedir.
- Gelişen teknoloji ve beraberinde getirdiği imkânlar ile tüm vatandaşlara sağlanması gereken temel becerilere herkesin erişimini sağlamak amacıyla yaygın ve örgün eğitimin her aşamasında web tabanlı öğrenme, bilgisayar tabanlı öğrenme, sanal sınıf ve sayısal iş birliği gibi çok geniş uygulama ve yöntemleri kapsayan **e-öğrenme** çalışmaları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sürdürülmektedir.

(Ayrıca, bu bölümün tamamlayıcısı olması bakımından 1.3.6. bölümde anlatılan tedbirlere bakınız)

1.3.3 Temel politik önlemlerinizi için kaynak tahsisatı ne şekildedir? (kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik ulusal hedefleriniz ve AB'nin hayat boyu öğrenimi destekleme fonlarından – örneğin Yapısal Fonlar, Avrupa Yatırım Bankası Fonları-yararlanmanız).

- MEB'in temel politik önlemleri ile ilgili harcamaları **Merkezi Yönetim Bütçesi** ile tahsis edilen ödeneklerden karşılanmaktadır. Eğitim sektörü hükümetimiz tarafından son yıllarda en öncelikli sektör olarak değerlendirilmekte ve **genel bütçeden** en büyük pay eğitime ayrılmaktadır.
Diğer finansman kaynakları;
- İl özel idareleri bütçesinden ayrılan kaynaklar,
- Eğitime katkı payı gelirleri,
- Dış ülke ve kuruluşlardan sağlanan dış krediler, burslar ve bağışlar,
- Kişi ve kuruluşların eğitime katkıları, bağışlar,

⁹ Milli Eğitim Bakanlığı “Eğitimde Çağr Yakalama 2000” projesi adıyla ortaya koyduğu hedeflerde “öğrenme merkezleri” yaklaşımı ile istenen herkese , her yerde sürekli eğitim olanağı sunmayı esas almıştır.

-Okul aile birliği gelirleri.

- **Orta Vadeli Harcama Programı** çerçevesinde stratejik planlama ve performans esaslı bütçelemeye geçilerek, **5018 sayılı Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na** göre kalkınma planları ve programlarında yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması, hesap verebilirlik ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısı ve işleyişi, bütçenin hazırlanması, uygulanması, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve malî kontrolün düzenlenmesi hedeflenmiştir.
- Bakanlığımızca ayrıca, **TUBİTAK 1007 Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Programı**¹⁰ kapsamında **“Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Sistemi Projesi”** çalışmaları başlatılmıştır. Bu proje ile; Bakanlığımız tüm resmî ve özel eğitim-öğretim kurumları için bilgi teknolojileri destekli web tabanlı olarak **“Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Sistemi”**nin tasarlanması ve kurulmasını öngörmektedir. Uygulamaya konulacak söz konusu yeni süreç ve araçlarla oluşturulacak **“okul bütçesi”**ne; Bakanlığımızca tahsis edilecek ödeneklerin yanında, çeşitli kaynaklardan elde edilen nakdi ve aynı bağışlar ve döner sermaye gelirleri ile, çeşitli ulusal ve uluslar arası fonlardan sağlanan gelirlerin kayıt altına alınması ve etkin olarak yönetilmesi sağlanacaktır. Bu kapsamda kurulacak şeffaf süreçler sayesinde gönüllü vatandaş ve kurumların eğitime daha fazla yardım yapmalarının desteklenmesi ve kurumlar arasındaki veri alış verişine imkan tanınması hedeflenmektedir.
- Bakanlığımızca, AB mali katkılarıyla, mali büyüklüğü 270 milyon Avro tutan **“Temel Eğitime Destek”** ve **“Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi”** projeleri sürdürülmekte olup, tamamlanarak **“Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi”**nin ise kapanışı yapılmıştır.
- **2007-2013 dönemi Katılım Öncesi Aracı** kapsamındaki mali yardımlardan faydalanmak üzere, Bakanlığımızca hazırlanan projeler arasından **“Millî Eğitim Bakanlığı Yönetim Kapasitesinin Güçlendirilmesi”** ve **“Mesleki Eğitim Yoluyla İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi”** adlı projeler **Avrupa Birliğince** desteklenmeye değer bulunmuştur.
- **Başbakanlık AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı**, 1 Nisan 2004 tarihinde AB Komisyonu ile imzalanan **Mutabakat Zaptı Anlaşması** gereğince AB eğitim programlarını ülkemizde uygulamakla görevli kurumdur. 2004, 2005 ve 2006 yıllarını kapsayan dönem için ayrılan 67 milyon Avroluk bütçenin %100’ne yakını kullanılmıştır. Ülkemiz 1 Ocak 2007’de başlayan **AB Hayat Boyu Öğrenim Programına** yine **“tam üye”** olarak katılacaktır. Yeni dönemde, eğitimle ilgili tüm kurum ve kuruluşlarımızın yoğun talebini daha iyi karşılamak üzere **2007-2013 Bütçe Döneminde** programların bütçesinin yaklaşık %70 oranında artırılması plânlanmaktadır.

1.3.4 Öğrenme tutumlarının değiştirilmesine yönelik tedbirler.

- Yeni öğretim programlarının hazırlanmasında öğrenci merkezli¹¹ bir yaklaşım olan **yapılandırmacı modelin** benimsenmesi, öğrenme çıktılarına dayalı tutumlarının kazanılmasına yönelik önemli bir gelişme olmuştur. İlköğretim, genel ortaöğretim ve mesleki/ teknik eğitim programlarında yapılan değişiklikler, öğrenciye öğrenmeyi öğretmeyi amaçlamaktadır. Bu yaklaşımın ders kitaplarına yansıtılmasına yönelik

¹⁰ **Kamu Kurumları Araştırma Projelerini Destekleme Programı** (1007); kamu kurumlarının Ar-Ge ile giderilebilecek ihtiyaçlarının karşılanmasına ya da sorunlarının çözümüne ilişkin projeleri desteklemeye yönelik bir programdır. Program kapsamında kamu kuruluşları; üniversiteler, özel kuruluşlar ya da kamu Ar-Ge birimleri ile birlikte hazırladıkları proje önerileri sunulmaktadır.

¹¹ **Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli**’nde başarılı öğrenci; “bilimsel düşünme becerisine sahip, araştırmacı ve sorgulayıcı, bilgiye ulaşabilen, bu bilgiyi kullanıp paylaşabilen, iletişim kurma becerilerine sahip, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilen ve bunun yanı sıra insanlığın ortak değerlerini de sahiplenmiş, yaratıcı, üretken, takım çalışmasına yatkın, öğrenmeyi öğrenmiş ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş birey” olarak tanımlanmıştır.

çalışmalar devam etmektedir. Konu ile ilgili olarak müfettiş ve öğretmenleri hizmet içi eğitim seminerlerinde bilgilendirme çalışmaları sürdürülmektedir.

- Milli Eğitim Bakanlığı ile Intel Türkiye firması arasında **14 Aralık 2005** tarihinde imzalanan protokolle yürürlüğe giren **Intel Öğrenci Programı**, öğrencilere bilgisayar okur-yazarlığı kazandırmaya ve bilgisayar okur-yazarlık seviyelerini artırmaya yöneliktir. Program, kapsamında, 2007 yılında 280 öğretmen ile 25.000 öğrenci eğitilmesi planlanmaktadır. Program, öğretmen merkezli geleneksel eğitim yerine, güncellenmiş yöntemle proje tabanlı ve iş birliğine dönük öğrenci merkezli eğitimi desteklemektedir.
- Bakanlığımız ve Intel Mediterranean Trading Company arasında 09/06/2003 tarihinde imzalanan protokolle yürürlüğe giren, “**Intel Gelecek İçin Eğitim Programı**”nın amacı; eğitimde kaliteyi artırmak, bilişim teknolojilerini öğrencilerin hizmetine sunmak, öğretmenlerin bu teknolojileri sınıflarına entegre olmalarına yardımcı olmak ve sınıflarda işlenen derslerde öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerinden bir araç olarak yararlanmalarını sağlamaktır. 08/01/2007 tarihi itibarıyla 65.115 öğretmen bu eğitimlere katılmış ve edindiği bilgileri sınıflarına taşıma imkânı bulmuşlardır. Bilişim teknolojisi sınıflarının sayısı arttıkça eğitim programının da yeni okulları kapsayacak şekilde genişletilmesi sağlanacaktır.

1.3.5 Eğitim ve öğretimde yeniliklere yönelim, değerlendirme kültürünün geliştirilmesi ve kanıt dayalı/somut politikalar geliştirilmesi için alınan tedbirler.

- Türkiye'nin eğitim ve öğretim alanında yeniliklere açık olduğu ve büyük bir değişim sürecine girdiği son yıllarda **değerlendirmenin** önemli bir yeri olduğu gözlemlenmektedir. Değerlendirme kültürü, çok yönlü olarak düşünülmekte ve değerlendirme sadece okul içinde değil iş dünyasındaki tüm sektörlerle ve ilgili tüm paydaşlarla işbirliği ve uyum içinde işlemektedir.
- **9. Kalkınma Planının (2007-2013) 598. Maddesinde** eğitim sisteminin etkinliğinin artırılması, eğitime ayrılan kaynakların daha verimli kullanılması, öğrenciler ve aileleri üzerindeki mali, sosyal ve psikolojik yüklerin hafifletilmesi amacıyla eğitim sisteminin sınav odaklı yapıdan kurtarılacağına dikkat çekilmiştir. Maddede, yükseköğretime giriş sisteminin; öğrencileri programlar hakkında yeterli düzeyde bilgilendiren, ilgi ve yeteneklerini ortaöğretim boyunca çok yönlü bir süreçle değerlendiren, okul başarısına dayalı ve programlarla daha uyumlu bir yapıya kavuşturulacağı hususu yer almıştır.

1.3.6 Dezavantajlı gruplara (örneğin; göçmenler, etnik azınlıklar, engelliler) yönelik tedbirler.¹²

- Ülkemizde çocuklar, yaşlılar, engelliler, göçmenler, işsizler, düşük gelirli kişiler, beceri seviyeleri düşük işçiler, öğrenme merkezlerinden uzakta yaşayan kişiler ve sokakta yaşayan ve/veya çalışan çocuk ve yetişkinler, koruma altındaki çocuklar, hükümlü ve tutuklular, tedavi altındaki madde bağımlıları hayat boyu öğrenimin öncelikli hedefidir. Azınlıklarla ilgili olarak da Lozan Antlaşması hükümleri aynen uygulanmaktadır.
- **Anayasa'nın 50. Maddesinde**, “Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar, çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar”; **56.Maddesinde**, “herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içerisinde sürdürmesini sağlamak Devletin görevidir”; **61. Maddesinde**, “Devlet, sakatların korunmasını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır” ifadeleri yer almaktadır.
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Müsteşarlığı tarafından hazırlanan **9. Kalkınma Planı'nın (2007-2013) 595. Maddesinde** “Özel eğitim gerektiren öğrencilerin eğitiminde kaynaştırma yöntemine öncelik verilmesi ve mevcut okulların fiziki koşullarının uygun hale getirilmesi” hususları yer almaktadır. Planın **597. Maddesinde** eğitime ayrılan özel kaynakların eğitimde fırsat eşitliğine imkân sağlayacak şekilde yönlendirileceği; bütün eğitim kademelerinde özel sektörün payının artırılacağı; kamu

¹² Ayrıca Bknz. Ek: İyi Uygulama Örnekleri

kaynaklarının en fazla ihtiyaç duyan kesimlere yönlendirilmesinin sağlanacağı ve etkin bir kalite değerlendirme ve denetim sistemi kurulması koşuluyla özel yükseköğretim kurumlarının açılabilmesine imkân tanınacağı hususları da yer almaktadır.

- **Ulusal Mesleki Yeterlilik Sisteminin** geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanan **Politika Belgesinde “erişim ve eşit fırsatlar”** sağlanması konusunda stratejiler belirlenmiştir. Bu çerçevede herhangi bir fiziksel, ruhsal, duygusal veya gelişimsel özür veya engeli bulunan bireylerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik tedbirler alınmıştır.
- **1 Temmuz 2005 tarih ve 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun** gereğince Bakanlığımızın gözetim ve denetimi altında olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam etmeleri uygun görülen özürlü çocukların eğitim giderleri, 1 Haziran 2006 tarihinden itibaren Bakanlığımızca karşılanmaktadır.
- Yükseköğrenim gören özürlü öğrencilerin, öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bünyesinde kurulan **Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Birimi** ile Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ve üniversiteler bünyesinde oluşturulacak özürlülerle ilgili birimlerin çalışma usul ve esaslarını düzenleyen **“Yükseköğretim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği” 20 HAZİRAN 2006 tarih ve 26024 sayılı Resmi Gazete’de** yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik uyarınca, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, ÖSYM ve yükseköğretim kurumlarında danışma ve koordinasyon birimleri kurulmuştur.

1.4 STRATEJİNİN GELİŞTİRİLMESİ, UYGULANMASI VE YAYGINLAŞTIRILMASI:

1.4.1 Tüm ilgili paydaşları kapsayan koordinasyon ve istişare/danışma mekanizması

Türkiye’de hayat boyu öğrenim politikalarının ve faaliyetlerinin geliştirilmesinde tüm sosyal ortakların görüşlerine önem verilmektedir. Bu iş birliği, özellikle Mesleki ve Teknik Eğitim alanında yoğunlaşmaktadır. Bu çerçevede:

- **3308 sayılı Mesleki ve Teknik Eğitim Kanunu**, mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi, mesleki ve teknik eğitim okul kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında kararlar almak üzere, merkezde hükümet, işçi, işveren ve diğer sosyal tarafların temsil edildiği **Mesleki Eğitim Kurulu**, illerde ise **İl Mesleki Eğitim Kurulları** oluşturulmuştur. Bu kurullar mesleki ve teknik eğitim alanında, yerel yönetimler, ilgili oda, kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile gönüllü kuruluş temsilcileri ve sivil toplum örgütlerinin eğitim yönetimi karar süreçlerine katılım ve katkılarının sağlanması, uygulama ve iş birliğinin kurumsallaştırılmasını sağlamaktadır.
- **MEGEP Projesi**¹³ kapsamında okul ile işletme arasında başlatılan iş birliği **tüm paydaşların katılımı** ile daha da güçlendirilmiştir.
- **21/09/2006 tarih ve 5544 sayılı Kanunla** kurulan **Mesleki Yeterlilikler Kurumunun**¹⁴ Genel Kurulunda da ülkemizin ilgili tüm sosyal tarafları yer almakta olup, tarafların katılımı ile gerekli kararlar alınmaktadır.
- **Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü** diğer kurum ve kuruluşlar ile ülke düzeyinde 60 işbirliği protokolü imzalamıştır.
- Güncellenen **Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği** ile iş birliği protokolü hazırlama ve imzalama yetkisi **halk eğitim merkezi müdürlüklerine** de verilmiştir. Bu yetkiden hareketle yerel düzeyde imzalanan iş birliği protokolü sayısı 500’ün üzerindedir. **Halk eğitim merkezlerinin** düzenlediği meslek kazandırma kursları

¹³ Bknz. Dipnot 1.

¹⁴Mesleki Yeterlilikler Kurumu kurulmasına ilişkin 5544 sayılı Kanun 21.09.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

istihdam piyasası ile iş birliği halinde onların talepleri doğrultusunda plânlanıp uygulanmaktadır.

1.4.2 Tanıtım ve yaygınlaştırmayı da kapsayan uygulamalara ilişkin düzenlemeler

- MEB merkez ve taşra teşkilatına ait tüm kurumların **web sitesi** mevcuttur. Bu siteler aracılığı ile eğitim öğretim ile ilgili tüm çalışmalar duyurulmaktadır.
- Okul ve kurumlarda örgün/yaygın eğitim kapsamında; eğitim programları, okul türleri, üniversiteler ve istihdam gibi konularda rehberlik, tanıtım ve yönlendirme hizmetleri verilmektedir. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumu arasında ortak çalışma ile il istihdam büroları aracılığı ile ilköğretim sonrası öğrencilere tanıtım ve yöneltme hizmetleri verilmektedir.
- 2005-2006 Eğitim ve Öğretim yılında kullanılmak üzere **Mesleki ve Teknik Eğitim Alanları Tanıtım modülü ve CD'si** hazırlanmış, tüm 9. sınıflara ücretsiz olarak dağıtılmıştır. Ayrıca Akademik, Spor ve Sanat Eğitim Alanları tanıtım modülü de hazırlanmış olup her iki modül de internet ortamında yayımlanmaktadır.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) **Ülke Programı Eylem Planı 2006-2010 Programı** kapsamında; özellikle yetersiz konumda olan ailelerin etkili anne-babalık becerileri konusunda eğitilmeleri amacıyla geliştirilen **Benim Ailem Programının** pilot illerde okul öncesi eğitimi yönetici ve öğretmenleri tarafından uygulanması, **okul öncesi eğitimin önemi konusunda kamuoyunun farkındalığının artırılması** için kampanya başlatılması çalışmaları yürütülmektedir.

2. BÖLÜM: ÇAPRAZ POLİTİK HEDEFLERİN UYGULANMASI

2.1 Ulusal Yeterlilikler Sisteminin (Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi İle Uyumlu) Oluşturulması Ve Eğitim Sistemleri Ve Düzeyleri Arasındaki Engellerin Kaldırılması

- **Meslekî Yeterlilikler Kurumu Kanununa**¹⁵ ilişkin olarak sürdürülen mevzuat çalışmaları ile eğitim sistemleri ve düzeyleri arasındaki farklılıkların kaldırılması yolunda önemli adımlar atılmaktadır. Bu çalışmalar, “Yaygın eğitim ve plânsız öğrenimin tanımlanması ve geçerliliğinin sağlanması” konusunu da kapsamaktadır.
- Milli Eğitim Bakanlığı, işçi ve işveren konfederasyonları, odalar ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinden oluşan sosyal ortakların katkılarıyla, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu 8 referans seviyeli bir **Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi**¹⁶ geliştirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.
- **TC Yükseköğretim Kurulu**, “**Ulusal Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi**” ile ilgili olarak, yükseköğretim yeterliliklerinin seviyeler (Ön Lisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora) düzeyinde tanımlanması ve öğrenim çıktılarını kalite güvencesi altına alacak çalışmalarını, **26 Mayıs 2006 tarihli YÖK Kararı** uyarınca kurulan **Yükseköğretim Yeterlilikleri Komisyonu** aracılığıyla yürütmektedir. Çekirdek Komisyon çalışma planı ile takvimini tamamlamış bulunmaktadır. Mühendislik yeterliliklerine ilişkin çalışmaların 2007 sonunda tamamlanması planlanmıştır. Diğer sektörlere ilişkin çalışmalar ise 2008 sonunda bitirilmek üzere takvime bağlanmıştır.

2.2 Yaygın Eğitim (non-formal) ve plânsız öğreniminin (informal learning) tanımlanması ve geçerliliğinin sağlanması

- Ülkemizde **plânsız öğrenim** (informal learning) henüz çok yeni bir kavram olup, ilgililer tarafından tartışılmaya başlanmıştır. Birçok yetişkinin daha önce resmî olarak değerlendirilmeyen ve belgelendirilmeyen becerilere ve bilgilere sahip olması gerçeği göz önüne alınarak bu husus **Ulusal Meslekî Yeterlilik Sistemi** çerçevesinde değerlendirilecektir.

¹⁵ **Mesleki Yeterlilikler Kurumu kurulmasına ilişkin** 5544 sayılı Kanun 21.09.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

¹⁶ Sistem **1.3.1. Bölüm** altında anlatılmaktadır.

- Türkiye’de **yaygın eğitim**; 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre; yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir. Yaygın eğitim, genel ve meslekî-teknik olmak üzere iki temel bölümden meydana gelir. Bu bölümler birbirini destekleyici biçimde hazırlanır. Yaygın eğitim temel olarak MEB Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğundadır. Bu genel müdürlük yaygın eğitim hizmetlerini ülkenin her tarafında örgütlenmiş olan 925 halk eğitim merkezi ve mesleki eğitim merkezleri aracılığı ile yürütmektedir. Diğer bakanlık, resmi kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, belediyeler, dernekler, meslek odaları, vakıflar ve gönüllü kuruluşlar ile özel öğretim kurumlarınca da yaygın eğitim etkinlikleri düzenlenebilmekte, kurslar açılmakta ve bitirme belgeleri verilmektedir.
- Ülkemiz tarafından 1 Aralık 2004 tarihinde imzalanan ve 1 Mart 2007 tarihinde yürürlüğe giren “**Avrupa Bölgesinde Yükseköğretim ile ilgili Belgelerin Tanınması**” Lizbon Sözleşmesi’nin IV.8 maddesinde belirtilen “Yükseköğretime girişin, geleneksel olmayan belgelere bağlı olduğu taraflarda, diğer taraflardan alınan benzer belgeler, tanımının istendiği taraflardan alınan geleneksel olmayan belgelere benzer biçimde değerlendirilecektir” hükmünün ülkemizde uygulanması hakkının saklı tutulacağı resmî olarak Avrupa Konseyi ve UNESCO’ya bildirilmiştir.

2.3. Herkes için erişilebilir hayat boyu temelli yönlendirme politikalarının ve sistemlerinin oluşturulması¹⁷

- 14 Şubat 2006 tarih ve 26080 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan **Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde**; “Kurs, seminer, toplantı, sempozyum, kulüp ve benzeri etkinliklerle yaş, eğitim düzeyi, cinsiyet, din ve dil farkı gözetmeksizin, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış kişilere okuma-yazma öğretimi ve diğer eksik eğitimlerini tamamlamasına destek sağlayıcı eğitim vermek, tamamlama programları uygulamak, meslekî, sosyal ve kültürel bilgi ve beceriler kazandırmak ya da mevcut bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla il/ilçelerde merkezler kurulur. İhtiyaç ve şartlar doğrultusunda belde, köy ve mahallelerde merkezlerle ilgili olarak eğitim odaları, kurs merkezleri veya kurs yerleri oluşturulur. Eğitim sürecinde üretimi gerçekleştirmek, kapasite fazlasını değerlendirmek, destek hizmeti vermek, bu yolla ekonomik ve toplumsal yarar sağlamak için bünyesinde döner sermaye işletmesi kurulan merkezler, **halk eğitimi merkezi** ve **akşam sanat okulu** niteliği kazanır.” ifadeleri yer almaktadır.
- **3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu** çerçevesinde ilköğretimden sonra çeşitli nedenlerle örgün eğitime devam edemeyenlere yönelik modüler programlar hazırlanmıştır. Çıraklık eğitiminde uygulanmakta olan 36 meslek alanını ve 130 dala ait meslek dalları kademeli olarak uygulamaya konmuştur.
- Hayat boyu öğrenim stratejileri kapsamında çırak, kalfa ve usta yetiştiren **Mesleki Eğitim Merkezlerinde** bilgi teknolojileri sınıfları oluşturulmuş ve halkımızın kullanımına açılmıştır. Mesleki Eğitim Merkezlerinde işletmelerin ve sanayi sektörünün ihtiyaç duydukları alanlarda iş gücünün yetiştirilmesi amacıyla ilgili sektör temsilcileriyle istihdama yönelik işbirliği protokolleri yapılmıştır. Mesleki Eğitim Merkezlerinde örgün eğitim sisteminden ayrılmış istihdam için gerekli yeterliklere sahip olmayan kişileri iş hayatına hazırlamak ve istihdam alanı sağlamak amacıyla meslek kursları düzenlenmektedir.
- 14/12/2005 tarih ve 26023 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı **Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliği**’nde; lise’nin temel amacının gelişmiş kitle iletişim araçları

¹⁷ Bu bölüm altında yapılan açıklamalara ek olarak bkz: 1.3.2. , 1.3.6. ve 1.4.2. bölümler. Ayrıca ilgili iyi uygulama örnekleri ekte bulunmaktadır.

ve yeni teknolojileri kullanarak ilköğretimi tamamlayan ancak ortaöğretime devam etmeyenler ile ortaöğretimden ayrılanlara öğrenim görme fırsatı vererek eğitim öğretim imkânı sağlamak olduğu belirtilmiştir.

- 2005-2006 Eğitim-öğretim yılı itibarıyla ortaöğretim süresi 4 yıl olarak düzenlenmiş ve ortaöğretimde 9. sınıf ortak sınıf olarak belirlenmiştir. Bu sınıfın çerçeve öğretim programında haftada 2 saat okutulmak üzere **tanıtım ve yönlendirme dersi** yer almaktadır. Ayrıca, ilköğretim okullarından mezun olan her bir öğrenci için öğretmenler ve velilerin aldıkları ortak kararı içeren yöneltme dosyaları hazırlanmaktadır.
- Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumu iş birliğinde 39 ildeki okullarda mesleklerin tanıtımı ve öğrencilere **mesleki danışmanlık** hizmetleri verilmektedir.
- Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi tarafından yürütülen **açıköğretim programlarının** yanısıra, hemen hemen bütün üniversitelerde “**sürekli eğitim merkezleri**” mevcuttur. Bu merkezler meslekleri ile ilgili güncel bilgiye, yeniliklere erişmek veya farklı bir alanda bilgi ve/veya beceri kazanmak isteyenler için çeşitli seminerler, konferanslar ve kurslar düzenlemektedir.
- Yükseköğretim kurumlarında Hayat Boyu Öğrenim metotlarını teşvik etmek amacıyla; 2001 yılından beri “**İkinci Üniversite Projesi**” uygulanmaktadır. Bu proje kapsamında, ön lisans ve lisans mezunlarının **Açıköğretim Fakültesinin** ön lisans ve lisans programlarına sınavsız kabul edilmelerine imkan tanınmaktadır. Halihazırda bu proje kapsamında 40.000 öğrenci kayıtlıdır.
- **TC Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı** tarafından oluşturulan **Enformatik Milli Komitesince** onaylandıktan sonra gelişmiş üniversiteler taşra üniversitelerinde kayıtlı öğrencilere bu üniversitelerle yapılan protokol kapsamında belli alanlarda internet yoluyla ders vermektedirler.
- Özellikle sosyal taraflarla yürütülecek faaliyetler kapsamında ve web üzerinden geliştirilecek **Mesleki Bilgi Sisteminden** mezunlar ve iş değiştirmek için İŞ-KUR’a başvuran kişiler yararlanacaklardır.

Yukarıdakilere ek olarak alınan tedbirler:

- **Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) dönemi** sonunda, 48-72 aylık çocuklar için % 50 okullaşma oranına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla öğretmen ve fiziki altyapı ihtiyacı karşılanarak, eğitim hizmetleri çeşitlendirilecek, toplumsal farkındalık düzeyi yükseltilecek, erken çocukluk ve ebeveyn eğitimleri artırılacaktır.
- Çalışanların ve işsizlerin değişen iş gücü piyasası koşullarına uyum sağlamasına imkân verecek eğitim programlarına odaklanılacaktır.
- Orta öğretim müfredatındaki BİT derslerinin kapsamı geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
- BİT eğitimi programlarında standardın sağlanması amacıyla hem özel sektörde hem de kamu sektöründe kabul görececek bir sertifikasyon sistemi tasarlanacaktır.
- Sivil toplum kuruluşları ile ortaklaşa yürütülecek çalışmalarla gönüllü bireylerin bu merkezlerde BİT yetkinliği düşük olan diğer bireylere destek olması sağlanacaktır.
- e-Öğrenme yoluyla çalışanların mesleki bilgi ve beceri düzeyleri artırılacaktır. Yetersiz bölgelerde çalışanlar ve özürülülerin mesleki eğitim materyallerine ulaşmalarının önündeki engeller de kaldırılarak insan kaynağı niteliği geliştirilecektir.
- Merkezi olarak yapılan sınavların kayıt, sınav uygulaması, değerlendirme, tercih süreçleri elektronik ortama aktarılacak ve sınav sonuçlarının adaylara çoklu kanallardan ulaştırılması sağlanacaktır.

2.4. Tüm sektörlerde ulusal sınırlar ötesi hareketliliğin desteklenmesine yönelik tedbirler (İdari ve yasal engellerin kaldırılması, Europass’ın uygulanması, finansal destek ve diğer destekleyici tedbirleri de içeren)

Türkiye'nin AB'ne aday ülke statüsünü alması ile **Avrupa Eğitim Programlarına** katılım sağlanmış olup her yıl bu programlardan yararlanan öğrenci, eğitici ve çalışanların sayısı artmaktadır.

TC Başbakanlık AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, ülkemizde ulusal sınırlar ötesi hareketliliği sağlamada öncü rolü üstlenmiştir. Bu çerçevede, programların uygulamaya sokulduğu ilk üç yıl itibariyle 3.000'i aşkın proje desteklenmeye değer bulunmuştur. Toplam yararlanıcı sayısı üç yılda yaklaşık 42.000 olarak gerçekleşmiştir.

Ulusal sınırlar ötesi hareketliliğin desteklenmesine yönelik alınan tedbirler:

-Yabancı dil derslerinin artırılması,

-Avrupa çapında düzenlenen konferans ve fuarlarda Türk Eğitim Sistemi ve kurumlarının uluslararası tanıtım faaliyetlerinin artırılması,

-Misafir öğrenciler için daha etkili danışmanlık-rehberlik hizmetleri ile oryantasyon programlarının (üniversitelerde Türkçe derslerinin verilmesi vb) teşvik edilmesi,

-Misafir öğretim üyeleri için lojman olanaklarının genişletilmesi,

-Üniversitelerde **Erasmus Programı** başta olmak üzere hareketlilik programlarından sorumlu ofislerin kurulması,

-**Mesleki Yeterlilik Kurumu** faaliyetleri kapsamında Europass Diploma ve Sertifika Eki'nin çıkarılmasına katkı sağlanması,

Hareketliliğin sağlanmasında en büyük engellerden biri vatandaşlarımıza uygulanmakta olan vize işlemleridir. **TC Başbakanlık AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı**, yararlanıcılarımızın vize engellerini aşmak üzere, AB Komisyonu ve Büyükelçilikler nezdinde resmi girişimlerde bulunmuştur. Sorunun çözümü için mesafeler alınmıştır.

Ulusal Europass Merkezleri Ağlarının irtibat bilgileri Ağustos 2005 tarihinden itibaren internet üzerinden yayımlanmaya başlanmıştır.

3. BÖLÜM: POLİTİK HEDEFLERİN OKULLARDA, YÜKSEK ÖĞRETİMDE, MESLEKİ EĞİTİM/ÖĞRETİMDE VE YETİŞKİN EĞİTİMİNDE UYGULAMASI

3.1.Eğitimin tüm düzeylerinde (Okullar, yüksek öğretim, mesleki eğitim ve öğretim, yetişkin eğitimi) ele alınacak unsurlar

3.1.1 Eğitim ve öğretim kurumlarının yönetimi (Örneğin; örgütsel ve idari reformlar, özerkliğe ve sorumluluğa ilişkin tedbirler, kamuya ve özel sektöre ait girişimler)

- Okullarda plânlı çalışma sisteminin yerleşmesi için ve bu sürece okul toplumunu oluşturan bütün unsurların katılımı ile sürekli gelişimin gerçekleşmesini amaçlayan “**Plânlı Okul Gelişim Modeli**” geliştirilmiştir. Bu modelle okullarımızda sürekli gelişime açık, iş birliğine ve ekip çalışmasına dayalı paylaşımcı ve katılımcı bir **yönetim anlayışının** yerleştirilmesi amaçlanmıştır. Buna bağlı olarak okulların yönetici, öğretmen, öğrenci, veli ve okul çevresi ile birlikte karar verme, uygulama ve sorumlulukları paylaşma, katılımcı ve demokratik bir okul kültürüne sahip olması hedeflenmiştir.
- **Teftiş sistemine** yeni bir yaklaşım ve anlayış kazandırmak amacıyla “**Okulda Performans Yönetimi Modeli**” geliştirilmiştir. Bu modelde; teftişin denetim fonksiyonunun **performans değerlendirme biçimine** dönüştürülmesi, değerlendirmenin çoklu veri kaynaklarına ve çoklu yöntemlere dayalı olarak gerçekleştirilmesi, etkili bir değerlendirme süreci ile bireylerin ve kurumun yeterliklerinin geliştirilmesi ve okuldaki değerlendirme sürecinin açık hale getirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca bu modelde değerlendirme süreci karşılıklı güvene ve uzlaşmaya dayalı, bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı bir öğrenme ve gelişme süreci olarak tasarlanmıştır. Bu çalışmada okulda; okul toplumunu oluşturan bireylerin tüm süreçlere katılımının sağlanarak performanslarının geliştirilmesi, memnuniyet düzeylerinin artırılarak okulların öğrenen örgüt anlayışını benimsemeleri ve böylece örgütsel gelişimlerinin sürekli olması, okul çalışanlarının da bireysel ve mesleki gelişimlerinin desteklenmesi hedeflenmiştir.

- YÖK tarafından hazırlanan **Türkiye'nin Yükseköğretim Strateji Raporunda** da belirtildiği gibi, üniversitelerin mali ve idari özerklik düzeyinin aşamalı olarak artırılması yönündeki yasal düzenleme çalışmaları devam etmektedir.

3.1.2. Teşebbüsler, ticari kuruluşlar ve bireyler tarafından özel yatırımların yapılmasının teşvik edilmesi

9. Kalkınma Planı'nın (2007-2013);

597. Maddesinde: "... Bütün eğitim kademelerinde özel sektörün payı artırılacak, kamu kaynaklarının en fazla ihtiyaç duyan kesimlere yönlendirilmesi sağlanacaktır...." ,

599. Maddesinde: "Ortaöğretime ve yükseköğretime hazırlık derslerinin özel okullara dönüştürülmesine yönelik teşvikler sağlanacaktır." İfadeleri yer almaktadır. Bu doğrultuda özel öğretim kurumlarının yaygınlaştırılması ve özel okulların öğrenci sayısı bakımından ülke genelinde %1.9 olan oranın kısa vadede % 6'ya orta vadede %10'a, uzun vadede %20'ye çıkarılabilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

- Bakanlığımızca, özel sektörün eğitim alanına yatırım yapmasının teşvik edilmesi, daha çok vatandaşın özel öğretim kurumlarından yararlanmasının sağlanması, özel öğretim kurumlarındaki eğitim, öğretim ve yönetim kalitesinin yükseltilmesi, özel öğretim kurumlarında sürekli iyileştirmeyi sağlamak için denetim sisteminin (rehberlik anlayışıyla) yol gösterici bir yaklaşımla geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- Özel sektörün eğitime daha fazla yatırım yapmasını teşvik için; vergiden muafiyet, vergi iadesi, düşük faizli kredi, yatırım indirimi, ucuz arsa tahsisi, vakıf üniversitelerinin kuruluş aşamasında devlet tarafından desteklenmesi gibi imkânlar sağlanmaktadır.
- **Eğitime % 100 Destek Kampanyası İle Finanse Edilen Yatırımlar Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisinde değişiklik yapılarak eğitime yapılan her türlü yatırımın vergiden düşürülmesi sağlanmış, Millî Eğitim Bakanlığınca bu imkânı tüm hayırsever vatandaşlarımıza sunmak üzere "Eğitime %100 Destek" Projesi başlatılmıştır.**

3.1.3. Özellikle dezavantajlı öğrenciler için (örneğin; göçmenler, etnik azınlıklar ve engelliler) erişilebilirlik olanaklarının genişletilmesi, katılım, muamele ve sonuçlar bakımından eşitliğin sağlanması,

Bu konuyla ilgili açıklamalar 1.3.6. bölümde ayrıntılı olarak verilmiştir

3.1.4 Eğitim ve öğretimde cinsiyet ayrımcılığı ile ilgili tedbirlerin alınması

- **9. Kalkınma Planının (2007-2013) 585. Maddesinde;** İlköğretimde okul terklerinin azaltılması için başta **kırsal kesime ve kız çocuklarına** yönelik olmak üzere gerekli tedbirlerin alınacağı ve orta öğretime geçiş oranlarının yükseltileceği belirtilmektedir.
- İş gücüne %25 ile katılım sağlayan kadınlardan, okuma yazma bilmeyenlerin ancak %18'i iş gücüne dahil iken yüksek öğrenim görenlerin %70,6'sı iş gücüne dahil olmaktadır. İlköğretim sürecinde öğrencilerin % 0,8'i okulu bırakmakta, bunların çoğunluğunu kızlar teşkil etmektedir. Bu nedenle özellikle kızların eğitim oranlarının düşük olan kesimlerde okullaşma oranlarını artırmak için Milli Eğitim Bakanlığı ve sosyal ortaklar birlikte "**Haydi Kızlar Okula**"¹⁸ kampanyası başlatmıştır.
- **Açık Öğretim Toplum Öğrenme Merkezi Projesi'nin** alt grubu olarak "**Kızlar için Açık İlköğretim Öğrenme Merkezi Projesi**" başlatılarak özellikle bazı bölgelerimizde eğitimine devam edemeyen kız öğrencilerin merkezlere kaydı teşvik edilmektedir.
- TC YÖK'ün idari düzenlemeleri ile Kadın Çalışmaları alanı lisansüstü eğitim ve araştırmaları düzenleyen Enstitü düzeyinde kurulan Anabilim Dalı içine yerleştirilmiştir.
- Ayrıca, bazı üniversitelerde kadın çalışmaları araştırma merkezleri mevcuttur.

¹⁸ Kampanya; Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF iş birliğinde, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin katılım ve katkısı ile ilköğrenim çağında olan (6-14 yaş) kız çocuklarından eğitim sistemi dışında kalan, okulu terk eden ya da devamsızlık yapan öğrencilerin %100 okullulaşmalarının ve eğitimde cinsiyetler arası eşitliğin sağlanmasını amaçlamaktadır.

3.1.5 Eğitim ve öğretimde hedeflerin, standartların ve müfredatın oluşturulmasında “Öğrenme çıktılarına” dayalı yaklaşımların kullanılması ve bunların topluma ve ekonomiye uyarlanması

- Yeni geliştirilen programlar, karşılıklı nedensellik ilkesi ve çoklu sebep-çoklu sonuç anlayışı doğrultusunda etkinliklerle de zenginleştirilerek daha çok öğrenci merkezli hale getirilmiştir. Bu programlarda “öğrenme çıktıları”, “**kazanım**” ifadesi ile tanımlanmıştır. Kazanımlarla öğrencinin bilgiye ulaşabileceği, bilgiyi kullanabileceği ve üretebileceği becerilerinin gelişmesine imkân sağlanmıştır. Ayrıca öğrenme çıktıları ile öğrencilerin; bir üst öğrenim kurumuna hazırlanabilmeleri, toplumun aktif bir vatandaşı olarak hayata hazırlanabilmeleri, kişisel gelişimlerini sağlayabilmeleri ve üst düzey bilgi birikimini geliştirebilmelerini sağlamak amaçlanmıştır.
- Programlarda yer alan **öğrenme çıktıları** doğrultusunda yapılacak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında; değerlendirme öğrenmenin ayrılmaz bir parçası olarak kabul görmüş, sadece öğrenme ürününün değil, öğrenme sürecinin de değerlendirilmesi önemli hale gelmiş, uygun ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile öğrencinin gelişiminin izlenmesi sağlanmıştır.
- Ayrıca “**Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi**” kapsamında yükseköğretim programlarında da **öğrenme çıktılarına** dayalı yaklaşımların uygulanması öngörülmektedir. Bu yaklaşım, **11 MART 2005 tarihli YÖK Kararı** ile bütün üniversitelerimizde zorunlu bir uygulama haline getirilen “**Avrupa Kredi Transfer Sistemi**”- AKTS (**European Credit Transfer System-ECTS**) ile de desteklenmektedir.
- Sektörel düzeyde öğrenme çıktılarının belirlenmesinde iş ve sanayi dünyasından temsilcilerin (işverenler, meslek odaları vb) görüşlerinin alınacağı geniş katılımlı bir istişare süreci yürütülecektir. Bu süreç sonunda işverenlerin ve sanayi sektörünün ihtiyaç ve taleplerine cevap verecek nitelikte yükseköğretim mezunu verilmesi hedeflenmektedir.

3.1.6 Kalite güvence sistemleri

- **9. Beş Yıllık Kalkınma Planının 590. maddesi** eğitimde kalitenin sağlanabilmesine yönelik bazı tedbirleri içermektedir. Buna göre; kalabalık sınıf mevcutları düşürülecek ve ikili eğitim uygulaması azaltılacaktır. Her kademedeki eğitim tesislerinin etkin kullanılabilmesi için standartlar ve ortak kullanım imkânları geliştirilecektir. Okulların bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısı, eğitim yazılımları öncelikli olmak üzere güçlendirilecek, yenilenen müfredatın gerektirdiği ortamlar ve donanım sağlanacaktır. **Planın 602. Maddesinde**; kaliteli eğitim imkânlarının yaygınlaştırılması amacıyla eğitim kurumlarında kalite güvence sisteminin kurulacağı, kalite standartlarının belirlenerek yaygınlaştırılacağı, eğitim kurumlarının yetkilerinin ve kurumsal kapasitelerinin artırılacağı ve performans ölçümüne dayalı bir model geliştirileceği hususları yer almaktadır.
- Milli Eğitim Bakanlığı merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı okul ve kurumlarda yürütülen faaliyetlerin “**Toplam Kalite Yönetimi**” anlayışıyla gerçekleştirilmesine ilişkin esas ve usulleri düzenleyen “**Milli Eğitim Bakanlığı Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Yönergesi**”¹⁹ yürürlüğe girmiştir. 2006 yılı içinde toplam kalite yönetimi konulu seminer ve kurslara eğitim yöneticisi, denetim elemanı ve öğretmenlerden toplam 1.542 personel katılmıştır.
- Hayat boyu öğrenimin başarısı için, kamu ve özel işletmelerin temsilcileri, işçi temsilcileri ve sivil toplum örgütleri ile yapılan görüşmeler sonucunda ve mesleki ve teknik eğitim kurumlarının mezunlarının işgücü piyasasındaki durumunun izlenmesi, eğitimle bireye kazandırılan mesleki yeterliliklerin iş hayatı ile değerlendirilmesi, sistemin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi açısından çok önemlidir. Bu amaçla **Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Mezunlarının İzlenmesi Projesi** Eğitimi Araştırma ve

¹⁹ Tebliğler Dergisi, Kasım 1999/2506

Geliştirme Dairesi Başkanlığı sorumluluğu ve koordinatörlüğünde 2005 yılından itibaren hayata geçirilmiştir.²⁰

- **Eğitimde kalite ödülü** ile başlatılan sürecin, eğitim kalitesine önemli katkısı olacağı düşünülmektedir. TKY ilkelerinin okul/kurumlarda uygulanabilir bir ortam bulmasını sağlayan öz değerlendirme çalışmaları ve bu çalışmaların devamı niteliğindeki iyileştirme ve geliştirme çalışmalarının okulun/kurumun paydaşlarının katılımı ile gerçekleştirilmesi yeni bir çalışma kültürünün oluşumunu da sağlayacaktır.
- Bakanlığımız birimlerinde kalite ve verimlilik hassasiyetinin yerleştirilmesi ve performansa dayalı gerçekçi bir ölçüm ve değerlendirme sisteminin kurulmasına yönelik hazırlanan “**Yıllık İş Planı**” formu, 2006 yılından itibaren Bakanlık Merkez Teşkilatında uygulamaya konulmuştur.
- YÖK tarafından hazırlanan “**Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği**”, 20 Eylül 2005 tarih ve 25942 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik, belirli bir sistem içerisinde yükseköğretim kurumlarının eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idari hizmetlerinin değerlendirilmesi, kalitelerinin geliştirilmesi, bağımsız “**dış değerlendirme**” süreciyle kalite düzeylerinin onaylanması ve tanınması konusundaki çalışmalara ilişkin genel esasları ve bu kapsamda Yükseköğretim Üst Kurulları ile yükseköğretim kurumlarının yükümlülüklerini belirlemiştir. Yönetmelik, dünyadaki ve özellikle Bologna Süreci kapsamında Avrupa’daki gelişmeleri göz önüne alarak hazırlanmıştır. **Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu** ulusal boyutta kalite güvence yapısını oluşturacak olan çalışmaları da son aşamaya gelmiştir.²¹

3.1.7 Paydaşlarla “öğrenme ortaklıkları”nın geliştirilmesi (ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde politika yapımcıları, sosyal ortaklar, öğrenciler ve sivil toplum temsilcileri).

1.4.1. Bölümde anlatılanlara ek olarak;

- **Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Müsteşarlığı tarafından hazırlanan 9. Kalkınma Planının (2007-2013) 587. Maddesine** göre; eğitimin yaygınlaştırılmasında merkezi idarenin yanı sıra mahalli idareler, gönüllü kuruluşlar ve özel sektörün katkısı artırılacaktır.
- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan **MEGEP**²² kapsamında, meslekî eğitimde sosyal ortakların rolünün artırılmasına ilişkin bir **politika belgesi** hazırlığı sürdürülmektedir. Bu kapsamda projenin pilot olarak uygulandığı 30 ilde bulunan sosyal ortak temsilcileri ve pilot okul müdürlerinin ortaklık kurmalarını destekleyici nitelik taşıyan bir seminer programı başlatılmıştır. Ayrıca Proje kapsamında sosyal ortakların meslek eğitimine olan ilgilerinin artırılması ve okullarla işbirliğini güçlendirmeleri için 34 pilot proje uygulanmıştır (bütçesi yaklaşık 4.2 milyon Avro). Bu kapsamda, program geliştirme sürecine iş piyasasının ve sosyal ortakların aktif katılımı sağlanmıştır.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın **02.06.2006 tarihli ve 269 sayılı Kurul Kararı** ile kabul edilen ve **2006-2007 Öğretim Yılında** tüm mesleki ve teknik ortaöğretim okul/kurumlarında uygulamaya konulan programlar, **MEGEP** kapsamında ilgili sosyal tarafların katılımı ile ve tüm mesleki ve teknik ortaöğretimi kapsayacak mesleklerle ilgili gerekli iş piyasası analizleri yapılması sonucunda sektörün ihtiyaç duyduğu alanlara uygun, UNESCO tarafından geliştirilen ve birçok AB ülkesinde kabul gören “**International**

²⁰ <http://emezun.meb.gov.tr>

²¹ Bu çerçevede, yükseköğretim kurumları, kendi kurumsal temelleri üzerinde bu yıldan başlamak üzere her yıl **Avrupa Kalite Güvence** ilke ve esasları kapsamında en önemli unsur olan “**iç değerlendirme**” çalışmalarını gerçekleştirecekler ve elde edilen sonuçlar ışığında kendi stratejik plânlarını oluşturacak ve sürekli ölçme ve iyileştirme süreci ile kendi gelişmelerini periyodik olarak gözden geçireceklerdir. Diğer taraftan, yönetmelik ve bu çerçevede oluşturulan ilke ve esaslar kapsamında yükseköğretim kurumlarının, yine Avrupa Kalite Güvence ilke ve esasları kapsamında en önemli unsurlarından biri olarak görülen “**dış değerlendirme**” süreçlerine açık olup, her beş yılda bir bu süreci uygulamaları öngörülmektedir. Üniversitelerimizin bir kısmı stratejik planlarını hazırlamış, bir kısmı da hazırlama aşamasındadır.

²² Bknz. **Dipnot 1.**

Standard Classification of Education” (ISCED 97) “Uluslararası Eğitim Standardı Sınıflandırması” na göre geliştirilmiştir.

- 2005 yılında **Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)** ile birlikte 31 ilde 5700 adet **iş piyasası ve beceri ihtiyaç analizi** anketi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2006 yılında da benzer bir çalışma 50 ilde İŞKUR tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, DPT, YÖK, KOSGEB, MPM ve TOBB gibi diğer bazı kurumlarca **Mesleki Bilgi, Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri İş Birliği Protokolü**²³ imzalanmıştır. Bu protokolün amacı, tanımlanan taraflar arasında mesleki bilgi, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde iş birliği ve koordinasyonu sağlamaktır.
- **3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu** kapsamında tüm mesleki ve teknik öğretim okul/kurumlarında öğrenim gören öğrenciler aldıkları eğitimin özelliğine göre değişen sürelerde işletmelerde mesleki eğitim görmektedirler.
- **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı** koordinasyonunda kurulu bulunan **Teknik İstihdam Komitesi** 2007 yılından başlamak üzere Türkiye genelinde uygulanmak üzere **yerel iş piyasası araştırmalarının** yapılması için politik bir karar almıştır. Bu karar aynı zamanda illerde bulunan il istihdam ve il meslekî eğitim kurullarının birlikte çalışmalarını zorunlu kılmaktadır ki Çalışma Bakanlığı Mart 2007'de yayımladığı bir genelge ile yerel düzeyde iş piyasası çalışmalarını başlatmıştır.
- İş-Kur ile MEB Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü arasında istihdama yönelik olarak 2006 yılında **“İşgücü Yetiştirme ve Uyum Hizmetleri İşbirliği Eğitim Protokolü”** yapılmış ve protokol kapsamında 5688 kursiyer eğitimden geçirilmiştir.
- Türkiye İş Kurumu MEGEP kapsamında 2005 yılında MEB ile işbirliği içinde 31 İlde 5.718 işletmede işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tespit etmek üzere **“İş Piyasası ve Beceri İhtiyaç Analizi Çalışması”** gerçekleştirmiştir. 2006 yılında da kapsamı genişleterek kendi bünyesinde işgücü piyasasına yönelik olarak hazırladığı **“İşgücü Piyasası Bilgileri Soru Kağıdı”** ile 50 ildeki on ve daha fazla istihdamlı 10.000 işyerinde iş gücü piyasasına ilişkin verileri toplamış ve bunların analizini yapmıştır. Bu çalışmanın 2007 yılından itibaren 81 ili kapsayacak şekilde genişletilmesi ve belirli periyotlarda düzenlenmesi planlanmaktadır.
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan **“ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde uygulanacak girişimci yetiştirme (meslek ve iş kurma kursları)”** eğitim işbirliği protokolü çerçevesinde 2005 yılında 1418, 2006 yılında 569 olmak üzere toplam 1987 hükümlü eğitimden geçirilmiştir.
- Nitelikli ara insan gücünün ulusal kalkınmaya katkıda bulunması ve yapılan yatırımların yararlı sonuçlar doğurması amacıyla 27 Şubat 1997 yılında **İSOV ve YÖK arasında** bir protokol imzalanmıştır. Okul-sanayi işbirliğinin işlevsel yapısını kurmayı amaçlayan bu protokol çerçevesinde meslek yüksekokulları ve endüstriyel kuruluşlar arasında sürekli, esnek ve güncel bir iletişim hattı oluşturmak ve işe yerleştirme konusunda hızlı bir iletişim ortamı sağlamak amaçlanmıştır.

3.2. Okullar

3.2.1. Okul öncesi eğitime yatırımın artırılması ve bu alanın güçlendirilmesi

Türkiye’de okul öncesi eğitimi okullaşma oranı özellikle son yıllarda yaşanan gelişmelerle 2006-2007 eğitim-öğretim yılında %25 seviyesine yükselmiştir. Bu doğrultuda **Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü** tarafından Türkiye’de okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve kalitesinin artırılmasına yönelik bütüncül bir yaklaşım benimsenerek kapsamlı çalışmalar yürütülmektedir.

²³ Protokol, 26 Ekim 2004 tarihinde imzalanmıştır.

Anne Çocuk Eğitimi Vakfı (AÇEV) ile yürütülen **Okul Öncesi Veli-Çocuk Eğitim Programı (OVÇEP)**²⁴ kapsamında; okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden, 61-72 ay çocuklarının sınıf ve ev ortamında zihinsel gelişimlerinin desteklenmesi; ilköğretime hazırlanmaları ve okul-aile iş birliğinin güçlendirilmesi çalışmaları her yıl yenilenen protokollerle devam etmektedir.

3.2.2 Okul müfredatının modernize edilmesi ve değerlendirmeye ilişkin düzenlemelerin yapılması (öğrenme çıktılarına dayalı yaklaşımla ve temel becerilerin kazanılmasına yönelik)

- Finansmanı AB, Akdeniz Fonu (MEDA)'ndan hibe olarak sağlanan **Temel Eğitime Destek Programı**²⁵ kapsamında; okulöncesi eğitim programı (36-72 aylık çocuklar için) günümüz şartlarına göre, üniversitelerin ilgili fakültelerinden öğretim üyelerinin katkılarıyla yeniden hazırlanmış ve 2006-2007 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.
- MEB Projeler Koordinasyon Merkezi tarafından yürütülmekte olan “**Temel Eğitime Destek Programı**” kapsamında ilköğretimin tüm müfredatı değiştirilerek yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak modernize edilmiştir.
- **Yeterliliğe Dayalı Modüler Çerçeve Öğretim Programları**²⁶ 2006-2007 Öğretim Yılında tüm **mesleki ve teknik ortaöğretim okul/kurumlarında** bu okulların 9. ve 10. sınıflarından başlamak üzere kademeli olarak uygulamaya konulmuştur. Geniş tabanlı sertifika ve diplomaya götüren modüler öğretim programları ile yatay ve dikey geçiş imkânı verilmiştir.
- **Meslekî ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi**²⁷ kapsamında ise meslek okullarına öğretmen yetiştiren fakültelerin programları modüler esasa dayalı olarak modernize edilmiş, öğretmen yeterlilikleri belirlenmiştir.

Yeni programlar genel olarak;

- Bilimsel,
- Öğrenme çıktıları temelli yaklaşımı öneren,
- Geniş tabanlı ve alan/dal ve sertifika esasına göre düzenlenmiş,
- Alan ve dal programları arasında esnek geçişlere imkân veren,
- Örgün eğitimle birlikte yaygın eğitimde ve hayat boyu öğrenimde de etkili olarak kullanılabilme esnekliği olan,
- Yeterliliğe göre değerlendirme ve yeni teknolojik gelişmeleri modüler öğretim programları sayesinde kısa sürede öğretime yansıtılabilme esnekliğine sahip,
- Öğrenci merkezli, öğrencinin daha aktif olduğu ve öğrencinin hızına göre öğretime imkan tanıyan niteliktedir.

Bu sayede;

- Ulusal ve uluslar arası yeterliklere sahip meslek elemanları yetiştirmek,
- Meslek standartlarına ve sektör beklentilerine cevap veren meslekî yeterliklere sahip meslek elemanları yetiştirmek,
- Bölgesel farklılıklar ve ihtiyaçlara cevap veren, öğrencilere yatay ve dikey geçiş imkanları tanıyan esnek program yapısı geliştirmek,

²⁴ MEB ile Anne-Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) İşbirliği Protokolü ile 1999 yılında başlatılan “Okul Öncesi Veli-Çocuk Eğitim Programı (OVÇEP)” projesi ile çocukların zihinsel gelişimini sözel ve sayısal becerilerle destekleyerek, okula hazır bulunmalarını sağlamak ve çocuğun içinde yaşadığı temel ortamlar olan okul ve ev arasındaki işbirliğini güçlendirmek amaçlanmaktadır.

²⁵ **Temel Eğitime Destek Programı** AB ile T.C. Hükümeti arasında 08 Şubat 2000 tarihinde imzalanan anlaşma gereği 11 Eylül 2002 tarihinde uygulamalarına başlamıştır. Projenin genel amacı; Yoksulluğu azaltma perspektifinde eğitim seviyesini artırarak, eğitim kalitesini ve eğitime erişimi iyileştirmek, en dezavantajlı kırsal,şehirselsel bölgeler ve gecekondularda nüfusun yaşam koşullarını geliştirmek ve eğitim dışında olan çocuklar, gençler ve yetişkinlerin temel eğitim kapsamına alınmasını desteklemektir.

²⁶ **MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının** 02.06.2006 tarihli ve 269 sayılı Kurul Kararı ile kabul edilmiştir.

²⁷ **Meslekî ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi**; AB ile T.C. Hükümeti arasında 25 Temmuz 1997 tarihinde, Ek sözleşmesi de 12 Aralık 2001 tarihinde imzalanmış ve başlama tarihi 07 Temmuz 2003 olan 42 aylık bir projedir. 31.12.2006 tarihinde kapanmıştır. Projeye; Pilot projeler yoluyla, mesleki ve teknik eğitim fakülteleri ve okulları, meslek yüksekokulları, sosyal taraflar, mesleki ve teknik öğretim vakıfları, kurum ve kuruluşları arasında kurulacak bölgesel ortaklıkların teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

- Hayat boyu öğrenim ilkesi doğrultusunda her yaşta ve düzeyde bireye meslekî ve teknik eğitim imkanları sunan programlar geliştirmek,
- Bireylerin yetenekleri, ilgileri, tercihleri ve kariyer beklentilerini karşılayan programlar geliştirmek
- Tüm meslekî ve teknik eğitim kurumlarında mesleğin gerektirdiği yeterlikleri kazandırmak hedeflenmiştir.

Bu değişiklikleri tamamlayıcı nitelik taşıması bakımından, hem ilköğretim hem de orta öğretim için “ilköğretim ve ortaöğretim kurumları sınıf rehberlik programı” hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur.

Ayrıca, objektif ölçme ve değerlendirme ilkeleri getirmek amacıyla **27.8.2003/25212 Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği’nde** bazı değişiklikler yapılmıştır.

Bunlardan en önemlileri:

Madde 33 (Değişik: 2.5.2006/26156 RG) “Öğretmenler, ölçme ve değerlendirmenin genel esaslarını, derslerin öğretim programlarında yer alan genel amaçları ve kazanımları dikkate alarak öğrencilere sınavlar uygular, proje ve performans ödevleri yaptırır. Özel eğitim kapsamındaki öğrencilerin sınav, proje, performans ödevleri ve ders içi performansları bireyselleştirilmiş eğitim programları dikkate alınarak değerlendirilir.” ve **Madde 35** — (Değişik: 2.5.2006/26156 RG) “1., 2. ve 3. sınıflarda öğrencilerin gelişimi, ilerleme ve çabaları, sınavlar yapılmaksızın proje, performans ödevi ve ders içi performanslarını temel alan öğretmen gözlemlerine dayalı olarak değerlendirilir.” Öğrencilerin başarıları sınavlarla birlikte proje, performans ödevi, ders içi performanslarına dayalı olarak değerlendirilir.”

Diğer tedbirler:

- İlköğretimde öğrencilere BİT alanında kazandırılan eğitimin devamı ve tamamlayıcısı olacak şekilde ortaöğretim BİT müfredatı güncellenecektir. Eğitim sistemindeki temel ve yan derslerin mümkün olan en üst seviyede BİT ile desteklenmesi ve eğitim verilen sınıfların bu sisteme imkân verecek şekilde dönüştürülmesi sağlanacaktır.
- Bireylerin kişisel ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunacak **e-öğrenme** dersleri düzenlenecektir.

3.2.3. Öğretmenlerin (okul öncesi eğitim dahil) bilgiye dayalı toplumda, değişen rollerini esaslı bir biçimde üstlenebilmeleri için, spesifik öğrenme/eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik tedbirlerin alınması ,

- Öğretmenlerin eğitim sistemindeki değişimlere uyum sağlamaları ve mesleki deneyimlerini artırmaları amacıyla MEB’in Hizmetiçi Daire Başkanlığı sürekli olarak eğitim faaliyetleri yürütmektedir. Bu kapsamda, 2005-2006 eğitim öğretim yılında ülke çapında yaklaşık 14.094 hizmet içi faaliyet düzenlenmiş ve 516. 539 personel eğitimden geçirilmiştir. Kuruluş çalışmaları devam eden Milli Eğitim Akademisinin kurulmasıyla; öğretmen, yönetici ve deneticilerin hizmetiçi eğitimlerinin çağdaş ve akademik çerçevede yürütülmesi gerçekleştirilebilecektir.
- Tüm öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri, tutum özelliklerini kapsayan, 6 ana yeterlik, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşan “**Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri**” çalışması tamamlanarak uygulamaya konulmuştur. **Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerinden** beklenen sonuçların elde edilebilmesi için, tüm paydaşların bilgilendirilmesi, işbirliği ve eşgüdüm süreçlerinin belirlenmesi ve yeterliklerin davranış biçimlerine yansıtılabilmesi için **Öğretmen Yeterlilikleri Eylem Plânı** hazırlanmıştır.
- Öğretmenlerin sürekli gelişimine imkân sağlamak için meslekî bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi; imkân ve fırsat eşitliği sağlanması; genellik, eşitlik, geçerlik, güvenilirlik, tarafsızlık ve açıklık ölçütlerine uyulması ilkelerinin yer aldığı **Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği** 13/8/2005 tarihli ve 25905 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- **Bilişim Teknolojileri destekli öğrenci merkezli eğitim programları** ile öğretmenlerin **Bilişim Teknolojileri**'ni eğitim aktivitelerine entegre etmeleri ve **Bilişim Teknolojileri**'nin kullanımı konusunda eğitimleri sağlanmaktadır. **Bilişim Teknolojileri** destekli öğrenci merkezli eğitim programlarında öğretmenler, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde onlara rehber bir konumda olacaklardır. Öğretmenler, öğrencilerin ön bilgi ve becerilerine, öğrenme ihtiyaçlarına ve hızlarına göre öğretim etkinliklerini gerçekleştireceklerdir.
- **Uzaktan Öğretmen Eğitimi Programı** kapsamında, 08/01/2007 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde, alınan sertifika sayısı 535.440 ve sisteme giren kullanıcı sayısı 153.823'dür.

3.3 YÜKSEK ÖĞRETİM

3.3.1. "Eğitim", "araştırma" ve "yenilik"ten oluşan bilgi üçgeninin desteklenmesine yönelik tedbirler

- **9. Kalkınma Planının (2007-2013) 589. Maddesine** göre; eğitimde kalitenin artırılması amacıyla, yenilikçiliği ve araştırıcılığı esas alan müfredat programları ülke geneline yaygınlaştırılacak, öğrenciler bilimsel **araştırmaya ve girişimcilğe** teşvik edilecektir.
- Türkiye'de bilimsel ve teknik araştırmaları destekleyen ve yönlendiren başlıca kuruluş olan **TÜBİTAK**²⁸, bu konuda pek çok proje ve etkinlik geliştirmekte, her seviyedeki araştırmacıları desteklemektedir.
- **Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu**, 2005 yılında "**Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı**"nı (2005-2010) kabul etmiştir. Bu planda, Türkiye'nin AR-GE harcamalarının GSYİH'sının % 2'sine, tam zaman eşdeğeri bilim insanı sayısının ise **40.000'ne** çıkarılması kabul edilmiştir.
- Türkiye'de yapılan araştırma çalışmalarının büyük çoğunluğu üniversiteler tarafından yürütüldüğünden, yükseköğretim kurumları yeni Bilim ve Teknoloji politikaları çerçevesinde önemli rol üstlenmektedir. Üniversitelerde bulunan **Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde** bireyin ihtiyacına göre yeterliliği geliştirmeyi amaçlayan destek programları uygulanmaktadır. Programlar sürekli gelişme ve öğrenmeyi öngörmektedir. Bu amaçla merkezler bilgi beceri kazandırma, iş yeteneği geliştirme, mesleki entegrasyon, etkin yurttaşlık için sosyal ve ekonomik hayatın beklentilerine uygun olarak çalışmaktadırlar.
- Üniversite kampüslerinde kurulan ve üniversitelerin araştırma ve teknoloji geliştirmeye katkısını artırmak bakımından stratejik önemi bulunan teknoparklar (Teknoloji Geliştirme Bölgeleri) bu alandaki tedbirler arasında sayılabilir. 2001 yılında 4691 sayılı "**Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yasası**"nın çıkarılmasıyla, teknoparklar özel ayrıcalık kazanmış ve üniversitelerin ulusal yenilik sistemleri içindeki önemleri artırmıştır. Bu uygulama hızla yaygınlaşmış ve 2006 yılı itibarıyla 22 üniversitemizde teknoloji geliştirme bölgesi/teknopark kurulmuştur.
- Eğitim, araştırma, yenilik üçgeninin kurulmasında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın **SANTEZ Programı**²⁹ uygulaması etkin bir araçtır.

3.3.2. Bunu sağlamaya yönelik katılım hedefleri ve tedbirler

3.3.1. Bölümde anlatılmıştır.

3.3.3. Mükemmeliyeti artırıcı tedbirler

²⁸ www.tubitak.gov

²⁹ **Sanayi Bakanlığı** tarafından uygulanan bu program, Sanayicilerimizin Ar-Ge'ye dayalı ihtiyaçlarının, üniversite-sanayi işbirliği ile üniversite bilimselliği kapsamında çözüme kavuşturulması, "**Inovasyon ve Ar-Ge'nin önemini kavramış kendi teknolojisini üreten ve satan, rekabet gücü ve refah seviyesi yüksek bir Türkiye**" vizyonuna önemli bir katkı sağlamaktır. Bknz: <http://www.santez.net>

Türkiye yükseköğretim sisteminin en zayıf olduğu alan, kalite güvencesi konusu olmuştur. Ancak, son yıllarda konunun uluslararası düzeyde önem kazanması ve özellikle Bologna süreci çerçevesinde bu alandaki önemli gelişmeler, ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının konuya olan ilgilerini önemli ölçüde artırmıştır.

Türkiye'deki yükseköğretim kurumları tarafından ilgi gösterilen kalite değerlendirme yöntemlerinden biri, **Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA)**'nin "**Kurumsal Değerlendirme Programı**"dır. Günümüze kadar, 12 üniversitemiz EUA'nın bu değerlendirme sürecinden geçmiştir.

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının kalite kültürü geliştirme faaliyetleri içerisinde diğer bir çalışma ise Avrupa Üniversiteler Birliği'nin (EUA) "**Kalite Kültürü Projesi**"dir. 2002 yılından itibaren günümüze kadar bu proje kapsamında 5 üniversite yer almıştır. Proje, Bologna ülkeleri arasında kalite kültürünün geliştirilmesi ve paylaşılmasını amaçlamaktadır.

Kalite konusundaki eksikliklerin giderilmesi yolunda en önemli atılım, 20 Eylül 2005 tarihinde yürürlüğe giren "**Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği**"yle gerçekleştirilmiştir. Yönetmelik belirli bir sistem içinde yükseköğretim kurumlarının eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idari hizmetlerinin değerlendirilmesi, kalitelerinin geliştirilmesi, bağımsız "**dış değerlendirme**" süreciyle kalite düzeylerinin onaylanması ve tanınması konusundaki çalışmalara ilişkin genel esasları ve bu kapsamda Yükseköğretim Üst Kurulları ile yükseköğretim kurumlarının yükümlülüklerini belirlemiştir.

3.3.4. Matematik, Fen Bilimleri ve Teknoloji bölümleri mezunlarının sayısını artırmaya yönelik tedbirler (AB ölçütleri/EU Benchmarks dikkate alınarak anlatılmalı)

Ülkemizde, matematik ve fen bilimleri alanlarında lisans seviyesinde yeterli sayıda mezun verilmekte ve bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Teknoloji alanında ise dünyada ve ülkemizde kaydedilen hızlı gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan ihtiyaçlar dikkate alınarak üniversitelerde yeni programlar içeren bölümler açılmaktadır.

3.4. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM ÖĞRETİM/YETİŞKİN EĞİTİMİ

3.4.1 Meslekî eğitim öğretim ve yetişkin eğitiminin kalitesinin ve cazibesinin artırılmasına yönelik tedbirler

- **Mesleki Yeterlilikler Kurumu Kanunu'nda**³⁰ mesleki eğitim öğretim ve yetişkin eğitiminin kalitesinin ve cazibesinin artırılmasına yönelik tedbirler de yer almaktadır. Türk eğitim politikasının amaçlarından biri, mesleki ve teknik programlara devam eden gençlerin **oranının artırılmasıdır**. Bu amacın elde edilmesi mesleki ve teknik eğitimin gençler ve velileri için **çekici bir seçenek** olarak görülmesini gerektirir. Bu perspektiften, genel ve mesleki yeterliliklerin tek bir ulusal yeterlilik sisteminin parçası olması ve ikisi arasında bir itibar eşitliği oluşturulmasına çalışılması avantajlı olacaktır.
- Yükseköğretim Kurulu tarafından, meslek yüksekokullarının sorunlarını ortaya koymak ve bu sorunlara çözüm önerilerinde bulunmak amacıyla Ekim 2005'te "**Meslek Yüksekokullarını Geliştirme Komisyonu**" kurulmuştur. Bu doğrultuda hazırlanan "**Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi Raporu**"nda konu ele alınmış ve bazı önerilere yer verilmiştir.
- Aralık 2006'da 17. Milli Eğitim Şura'sı ilgili kurum ve kuruluşlardan gelen yaklaşık 1000 temsilcinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Şura'da tartışılan en önemli konulardan biri; eğitimde kademeler arası geçişlerin kolaylaştırılması olmuştur. Tartışmalar sırasında, Mesleki ve Teknik Eğitimin cazibesinin artırılmasına yönelik olarak, Mesleki ve Teknik eğitim veren liselerde okuyan öğrencilerden, üniversitede aynı alanda öğrenimlerine devam etmek isteyenlere ek puan verilmesi önerilmiştir.

Diğer tedbirler:

³⁰ Bknz. 1.3.1. Bölüm

- Milli Eğitim Bakanlığı MEGEP Projesi** kapsamında hazırlanan 9. sınıf programında tanıtım ve yönlendirme dersinin konulması,
- Mesleki ve teknik öğretim programlarının** istihdam piyasasının ihtiyaçlarına yönelik hazırlanması,
- Okullarda koordinatörler aracılığıyla ilk öğretimdeki 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerine mesleki eğitimin **tanıtımının** yapılması,
- Mesleki Eğitim kurumlarında meslek alanlarını ve ürünleri tanıtan **fuurların açılması** ve organizasyonların yapılması,
- Anne, baba ve çocuk eğitim projeleri ile velilerin bilgilendirilmesi,
- Ulusal ve uluslar arası fonlarla desteklenen **mesleki eğitim projelerinin** hazırlanması,
- Kurumlar arası **hareketliliğin** sağlanmasıdır.

3.4.2 Meslekî eğitim ve öğretim ile istihdam piyasası arasındaki bağların güçlendirilmesine yönelik tedbirler

Bu konudaki tedbirler 1.4.1. ve 3.1.7. Bölümlerde anlatılmıştır.

3.4.3. Yüksek Okul Eğitime ve Yüksek Öğrenime erişilebilirliğin sağlanması

1974 yılında Yüksek Öğretime giriş için uygulamaya konulan merkezi sınav sistemi, belli dönemlerde yapılan değişikliklerle geliştirilmiştir. Kuruluşundan beri değişmeyen en önemli özelliği, sınavın ve yerleştirmenin merkezi olarak yapılması olmuştur.30 yılı aşan deneyim sonrasında, sınavın yapılma biçimi ve yerleştirme sonuçlarının her türlü kayırmacılığa kapalı olması açısından, sistem toplumun güvenini sağlamıştır. Ancak eğitim sistemimizde yapılan reformlara paralel olarak, bu sınav sisteminde de değişiklikler yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, yükseköğretim kuruluşlarının kapasitelerinin artırılması ve sınavın bir sıralama işlevi görmekten çok, her programa yerleştirileceklerin yeterliliklerinin saptanmasına yönelik olması planlanmaktadır.

3.4.4. Mesleki eğitim ve yetişkin eğitimi alanlarında görev yapan öğretmen ve eğitimcilerin spesifik öğrenme/eğitim ihtiyaçlarının (bilgiye dayalı toplumda değişen rollerini esaslı bir biçimde üstlenebilmeleri için) karşılanması

3.2.3. Bölümde anlatılmıştır.

3.4.5 Sosyal ortakların eğitime katılımının desteklenmesine ilişkin tedbirler

Bu tedbirler 3.4.1. ve 3.1.7. bölümlerde anlatılmıştır.

3.4.6. Dezavantajlı grupların/kişilerin öğrenmeye erişimlerinin kolaylaştırılması, buna yönelik fırsatların ve alternatif yolların sağlanması

1.3.6. Bölümde ayrıntılı olarak verilmiştir.

3.4.7. Yetişkinlerin “Hayat Boyu Öğrenim”e katılım oranlarının artırılması ve çalışan/çalışmayan yetişkinlerin ve yaşlıların temel yeterliliklerinin geliştirilmesi

1.3.2., 1.3.6. ve 2.3. bölümlerde anlatılmıştır.